

Verslag informatieavond zonnepark Noordbroek

- Datum** : Woensdag 4 december 2019
- Locatie** : MFC de Noordsuythoeve, Noordbroek
- Aanwezig** : Geuko en Aagtje Ten Have (grondeigenaar en initiatiefnemer), Henk Schoonvelde (Projectleider Pure Energie), Maureen Bekke (Omgevingsmanager Pure Energie), Matthijs Oppenhuizen (Omgevingsmanager Pure Energie), (Frank Schothuis (Adviseur vergunningen), circa 60 inwoners en andere belanghebbenden.

Mede uit het oogpunt van leesbaarheid is dit een verslag op hoofdlijnen en zijn het geen letterlijke notulen van de bijeenkomst. We hebben tegelijkertijd wel geprobeerd dit verslag zo volledig mogelijk te laten zijn en met name te registeren welke vragen en opmerkingen door bezoekers zijn gesteld en gemaakt.

Welkom en voorstellen

Geuko en Aagtje Ten Have heten de aanwezigen welkom. In het kort lichten zij het programma van de avond toe. Daarna stellen zij zichzelf voor aan de aanwezigen en geven ze in het kort aan wie er vanuit Pure Energie aanwezig zijn.

Beweegredenen

Familie Ten Have geeft aan dat zij, net als velen in de zaal, direct te maken hebben met de gevolgen van de aardgaswinning en dat zij achter het besluit van het kabinet staan om de gaswinning in Groningen af te bouwen en uiteindelijk te stoppen. Ook vinden zij dat zij zelf ook verantwoordelijkheid moeten nemen en moeten kijken naar alternatieve bronnen van energie. Enerzijds doen zij dit al met zonnepanelen op het dak en anderzijds willen zij dat nu door het realiseren van een zonnepark op een van hun percelen langs de Pastorieweg (ten oosten van de N33). Daarnaast geeft familie Ten Have aan dat dit zonnepark hen ook de kans geeft om nog meer invulling te geven aan natuurwaarden binnen hun akkerbouwbedrijf. Ook leggen zij uit dat zij geen opvolging hebben in het bedrijf en dat zij hopen dat zij met de komst van een zonnepark een generatie te kunnen overbruggen.

Omgeving betrekken

Familie Ten Have geeft aan dat het plan nog in de kinderschoenen staat en dat zij voor de ontwikkeling, bouw en beheer van het zonnepark contact hebben gezocht met duurzaam energiebedrijf Pure Energie. Bij het sluiten van de overeenkomst geeft familie Ten Have aan dat zij nadrukkelijk hebben aangegeven dat de omwonenden en inwoners van Noordbroek actief betrokken moeten worden bij het park. Ook hebben zij afspraken gemaakt dat een deel van de inkomsten van het zonnepark terug moet vloeien naar Noordbroek en omgeving in de vorm van een omgevingsfonds en lokaal eigenaarschap. Daarbij geven zij aan dat er al verkennende gesprekken zijn geweest met de Dorpsraad Noordbroek (DAR) en de lokale energiecoöperaties BrEneCo en Sunbrouck. Ook geven zij aan dat zij in verband met het gemeentelijk beleid voor zonneparken een zienswijze hebben ingediend en hebben ingesproken in de gemeenteraad. Vervolgens geeft familie Ten Have het woord aan Henk Schoonvelde, projectleider voor het zonnepark Noordbroek vanuit Pure Energie.

De locatie

Projectleider Henk Schoonvelde vertelt in het kort wie Pure Energie is en op welke wijze Pure Energie bij dit zonnepark is betrokken. Daarna legt hij uit dat het zonnepark beoogd is op een perceel aan de Pastorieweg ten oosten van de N33. Het gaat om een perceel van 38 hectare. Hij geeft aan dat het zonnepark met circa 75.000 zonnepanelen een verwachte jaaropbrengst heeft van ongeveer 28.000 MWh. Dat staat gelijk aan het gemiddeld elektriciteitsverbruik van 9.300 huishoudens. Om een beeld van de locatie en het zonnepark te geven, laat hij een aantal 3D visualisaties zien.

De landschappelijke inpassing

Vervolgens staat Henk Schoonvelde stil bij de landschappelijke inpassing van het zonnepark. Hij heeft aan dat Pure Energie werkt volgens de onlangs vastgestelde Gedragscode Zon op Land. Dit houdt onder andere 25% van het totale projectgebied onbedekt blijft en dat het zonnepark een bijdrage moet leveren aan de landschappelijke- en natuurwaarden van het gebied. In het geval van Noordbroek betekent dat er wordt gekozen voor een zuidopstelling met voldoende ruimte tussen de stellingen panelen (circa 2 meter). Dit zorgt voor voldoende licht en water op de bodem en geeft het voldoende ruimte voor vogels om te broeden of te foerageren. Daarbij geeft hij aan dat familie Ten Have en Pure Energie de inrichting van het zonnepark graag in overleg doen met de omgeving en de lokale natuur- en milieuorganisaties. Denk aan de plaatsing van bijenkorven, het inzaaien van bloemmengsels, het creëren van nestgelegenheden of aanplant van struwelen rondom het zonnepark. Met als doel dat het zonnepark ook een bijdrage kan leveren (het verbeteren van) de lokale vegetatie en habitatten van insecten en vogels.

De (financiële) participatiemogelijkheden

Henk Schoonvelde vertelt dat Pure Energie bij wind- of zonnepark jaarlijks – voor de duur van 15 jaar - een deel van de opbrengst beschikbaar stelt aan de omgeving via een omgevingsfonds (€0,50 per opgewekte megawattuur). Wat er met dit geld gebeurt, wordt in overleg met de omgeving bepaald. Daarnaast licht Henk Schoonvelde toe op welke manier Pure Energie een deel van het zonnepark beschikbaar stelt voor participatie door lokaal eigenaarschap via een (nog op te richten) lokale energiecoöperatie. Hij laat in een rekenvoorbeeld zien om welke bedragen het gaat als gesproken wordt over investering en rendement. Ook geeft hij aan dat hierover een verkennend gesprek is geweest met lokale energiecoöperaties BreNeCo en Sunbrouck.

Procesparticipatie

Henk Schoonvelde benadrukt dat het plan nog in een pril stadium verkeert. Familie Ten Have en Pure Energie willen het plan graag verder uitwerken in samenspraak met de omgeving. Het gaat dan over onderwerpen als landschappelijke inpassing van het zonnepark, mogelijkheden voor lokaal eigenaarschap en de inrichting van het omgevingsfonds. Hij stelt voor om dit in de vorm van een werkgroep te doen, waarin omwonenden en maatschappelijke organisaties zitting kunnen nemen.

Vragen & opmerkingen

Hieronder zijn alle gestelde vragen en gemaakte opmerkingen per onderwerp gerangschikt.

Locatie, landschappelijke inpassing en natuurwaarden

- Bij het tonen van de visualisaties wordt vanuit de zaal aangegeven dat het beter was geweest als er ook een visualisatie vanaf de Pastorieweg was gemaakt, omdat er dan vanaf korte afstand op het zonnepark wordt gekeken.
Dat wordt erkend. Met de visualisaties wilde Pure Energie in beeld brengen hoe het zonnepark er in de basis uitkomt te zien en hoe zich dat verhoudt tot de openheid van en de zichtlijnen in het landschap. Een visualisatie van dichtbij is hierin niet meegenomen. Tegelijkertijd is het met landschappelijke inpassing, zoals bijvoorbeeld met een haag, mogelijk, indien dat wenselijk is, om vanaf de Pastorieweg het directe zicht op het zonnepark (grotendeels) weg te nemen.
- Er wordt vanuit de zaal aangegeven dat het, als er een haag om het zonnepark komt, belangrijk is dat deze om het gehele zonnepark komt te staan.
De wens wordt meegenomen in de gesprekken met de werkgroep over de landschappelijke inpassing van het zonnepark.

- Agrariërs met percelen rondom het beoogde zonnepark geven aan dat er voor hen ook nadelen kunnen zijn aan landschappelijke inpassing, doordat bijvoorbeeld akkerdistels zich dan meer kunnen verspreiden en een ecologisch ingericht zonnepark mogelijk meer ongedierte kan aantrekken. Daarbij wordt verwezen naar een muizenplaag die nu reeds de agrariërs in de omgeving treft. Het verzoek is daarom om begroeiing in en rond het zonnepark kort te houden.
De initiatiefnemers hechten grote waarde aan natuurwaarden en willen dit graag onderdeel maken van het plan voor het zonnepark. Dat kan conflicteren met omliggende agrariërs. Dit is een belangrijk signaal waarmee de initiatiefnemers aan de slag willen, om te kijken of in het plan aan beide belangen/wensen tegemoet kan worden gekomen.
- Waarom is er gekozen voor dit perceel en niet voor een perceel dichterbij de boerderij van de familie Ten Have?
Van netbeheerder Enexis is informatie gekomen dat bij het bedrijf zelf geen ruimte op het elektriciteitsnet is, maar in de omgeving van dit perceel wel. Dat is een belangrijke overweging om voor dit perceel te kiezen. Ook ligt het op grotere afstand van het bedrijf waardoor het moeilijker te bereiken en te bewerken is. Als dit een zonnepark is, beperkt dat het werk voor de familie Ten Have aan dit perceel.
- Blijft de grond onder het zonnepark eigendom van de familie Ten Have?
Ja. Als het zonnepark er komt, huurt Pure Energie de grond van de familie Ten Have.
- Er wordt vanuit de zaal aangegeven dat het een grootschalig open gebied is en dat de wens is dat dit zo blijft.
- Wat gebeurt er met de beplanting als het zonnepark wordt opgeruimd?
In principe wordt de beplanting dan ook verwijderd, zodat het weer te gebruiken is als landbouwgebied.
- Er wordt gevraagd naar een vergelijkbaar project, om te vergelijken hoe het zonnepark eruit kan komen te zien.
Pure Energie werkt in De Krim (gemeente Hardenberg) aan zonnepark Onder Ons. Daarvoor is recent een vergunning aangevraagd. Bij dit zonnepark is veel aandacht voor ecologie en landschap. Pure Energie kan informatie over dit zonnepark delen.

Landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid en besluitvorming

- Er wordt verwezen naar een recent artikel in Dagblad van het Noorden over dit beoogde zonnepark. Daarin heeft gestaan dat een gedeelte van het beoogde zonnepark niet valt binnen het aangewezen gebied voor zonnepark in het concept-beleid van de gemeente Midden-Groningen. Klopt dat?
Ja, dat klopt. Het concept-beleid van de gemeente voor zonneparken wijst een zone langs de N33 aan als geschikt voor zonneparken. Het beoogde zonnepark Noordbroek valt voor een deel binnen en voor een deel buiten die zone. De initiatiefnemers van dit zonnepark hebben daarom met een zienswijze gereageerd op dit concept-beleid en ingesproken bij de gemeenteraad met het verzoek deze zone te verruimen waardoor het beoogde zonnepark haalbaar blijft.
- Kan het plan ook doorgaan met een kleiner zonnepark?
De initiatiefnemers zetten in op een zonnepark van de huidige beoogde omvang, dat is hun sterke wens. Als alleen de mogelijkheid bestaat voor een kleiner zonnepark, wordt dat nader bekeken. Waarschijnlijk is een zonnepark van 10 á 15 hectare op deze locatie ook (financieel) haalbaar is. Wel speelt hierbij mee of dit voor de familie Ten Have werkbaar is, omdat het perceel dan wordt opgedeeld.

Aansluiting elektriciteitsnet

- Kan het zonnepark worden aangesloten op het elektriciteitsnet? En blokkeert de komst van dit zonnepark niet de mogelijkheden voor particulieren om zonnepanelen op daken te leggen?
Dat is op dit moment een uitdaging, vanwege beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet. Er wordt gewerkt aan oplossingen voor dat tekort. Bovendien duurt het nog geruime tijd - zelfs als het voortvarend gaat, kan het alsnog twee jaar duren voordat realisatie aan de orde is - voordat het nodig is het zonnepark aan te sluiten. Er is dus nog tijd voor het vinden van oplossingen hiervoor. Particulieren kunnen altijd zonnepanelen op hun daken laten aanleggen en leveren aan het elektriciteitsnet. Dat wordt niet geblokkeerd door dit zonnepark. Bij grotere daken zoals stallen kan dat zonder problemen als er reeds een aansluiting is van 3 x 80 ampère.

Financiële participatie

- De bijdrage aan het omgevingsfonds vanuit het zonnepark is 0,50 euro per opgewekte MWh (zie ook presentatie). Wat is de opbrengst van een MWh? Hoeveel procent van de opbrengst wordt via het omgevingsfonds ter beschikking gesteld aan de omgeving.
Dat is circa 1,5 procent.
- Is financiële participatie verplicht?
Nee, de omgeving kan zelf beslissen om te participeren of niet.
- Financiële participatie via een energiecoöperatie vraagt dat inwoners mee-investeren in het zonnepark. Maar wat als een omwonende geen geld heeft om te investeren? Is het dan ook mogelijk om bijvoorbeeld korting op stroom uit het zonnepark te krijgen?
Dat is iets wat we graag nader uitwerken met de omgeving.
- Er wordt vanuit de zaal aangegeven dat het zonnepark positief wordt gebracht, maar dat het ook eerlijk is om toe te geven dat er voor de initiatiefnemers een verdienmodel achter zit.
Dat klopt, voor de initiatiefnemers is het financieel interessant. Zoals aangegeven in de presentatie is dat één van de overwegingen voor de initiatiefnemers om dit idee voor dit zonnepark op te pakken, naast een aantal andere overwegingen.

Overlast en hinder voor de omgeving

- Er wordt aangegeven dat in de presentatie vooral de positieve kanten van het zonnepark worden benoemd. De vraag is of er wellicht ook nadelen of risico's voor het dorp zijn?
Een risico of nadeel kan de bouwfase zijn, onder andere voor middel van transporten die naar de plek van het zonnepark moeten.
- In reactie daarop vanuit de zaal wordt aangegeven dat er de sterke wens is dat transporten voor de bouw niet door het dorp zelf gaan, omdat er al sprake is van verkeersoverlast, schade (door aardbevingen) en dat de wegen in het dorp hier niet geschikt voor zijn.
Het punt van bouwverkeer door het dorp is goed om te horen en betrekken we bij de verdere uitwerking en uitvoering van het plan.
- *Een ander risico is financiële participatie via een energiecoöperatie (zie ook de presentatie). Mede-eigenaarschap is mogelijk, maar dat vraagt investeringen van de omgeving. Zolang het zonnepark niet is gerealiseerd, is er een kans dat het niet doorgaat en deelnemers hun investering kwijt zijn. Maar als het zonnepark is gerealiseerd, zijn deze risico's veel kleiner of mogelijk zelfs verdwenen. Een factor als bijvoorbeeld geluidshinder is geen risico bij een dergelijk plan, dat komt bij zonneparken niet voor.*

Een toevoeging vanuit de initiatiefnemers na de informatieavond: een vorm van hinder kan zijn lichtschittering van de zonnepanelen. Bij verschillende ideeën voor zonneparken uitend omwonenden hier zorgen over. Daarom hechten de initiatiefnemers van zonnepark Noordbroek ook aan landschappelijke inpassing, omdat bijvoorbeeld een haag deze lichtschittering sterk kan beperken of geheel wegnemen. Ook is het mogelijk een lichtschitteringsonderzoek te doen om duidelijk te krijgen of er sprake is van potentiële lichthinder van de omgeving en wat hiertegen kan worden gedaan. Dat kan onderdeel zijn van het uiteindelijke concrete plan.

Onderhoud en beheer

- Hoe wordt het zonnepark onderhouden?
Dat wordt uitbesteed aan een externe partij. Het onderhoud aan de landschappelijke inpassing kan ook lokaal worden uitbesteed, aan bijvoorbeeld een loonwerker.
- Wat gebeurt er na 15 jaar? Gaan de zonnepanelen dan weg?
Het doel is om na de eerste 15 jaar het zonnepark door te exploiteren. Het kan technisch circa 25 jaar mee. De termijn van 15 jaar is puur de looptijd van de SDE+-subsidie die de Rijksoverheid ter beschikking stelt aan onder andere zonneparken. Deze SDE+-subsidie geeft zekerheid over de opbrengsten per geproduceerde kWh en daarom wordt bijvoorbeeld het aflossen van de financiering, nodig voor de bouw van het zonnepark, gebaseerd op deze eerste 15 jaar. De gemeente verleent vaak een vergunning voor een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan voor de duur van 25 tot 30 jaar. Na de looptijd van de vergunning krijgt het terrein zijn oorspronkelijke bestemming terug.
- Is er over 25 jaar een milieuprobleem als de zonnepanelen niet meer goed functioneren? Worden de zonnepanelen ontmanteld?
Afhankelijk van de omgevingsvergunning blijft het zonnepark 25 tot 30 jaar staan. Daarna wordt het zonnepark door Pure Energie opgeruimd en krijgt het gebied haar oude bestemming als landbouwgrond weer terug. Er is geen informatie vanuit bestaande zonneparken dat er sprake is van bijvoorbeeld het lekken van bepaalde stoffen uit de zonnepanelen die een milieuprobleem kunnen vormen
- Is een zonnepark aardbevingsgevoelig?
Voor zover bekend niet.

Overige vragen

- Komt de presentatie op de website te staan?
Ja, de presentatie met een verslag van de informatieavond en de visualisaties worden op de website gezet en gedeeld via de nieuwsbrief.
- Een aanwezige spreekt waardering uit voor de familie Ten Have, over de wijze waarop ze dit zonnepark met de omgeving willen aanpakken. Deze aanwezige geeft aan in een ander gebied te wonen waar eveneens een zonnepark is beoogd, maar dat het er daar anders (negatiever) aan toe gaat.

Afsluiting

Wanneer alle vragen zijn gesteld en opmerkingen zijn gemaakt, wijst Henk Schoonvelde de aanwezigen nogmaals op de inschrijfmogelijkheid voor de digitale nieuwsbrief. Daarna sluit hij de avond formeel af en is er de mogelijkheid voor aanwezigen om individueel met elkaar in gesprek te gaan. De avond wordt afgesloten rond 21.30 uur.